

การวิเคราะห์รายวิชาที่เกี่ยวข้องเดิมด้วยศักดิ์สิทธิ์ในหนังสือราชการ
ของสถาบันราชภัฏ

ร้อยเอกราชภูง ไหจิตต์ ษายกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์บัณฑิต
สาขาวิชาสุขศึกษา ภาควิชาหอศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-638-781-2

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

**AN ANALYSIS OF THE COURSES RELATED TO ENVIRONMENTAL EDUCATION
IN TEACHER EDUCATION CURRICULUM
OF RAJABHAT INSTITUTES**

CAPT. PAIJIT SAITHONG

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Health Education

Department of Physical Education

Graduate School

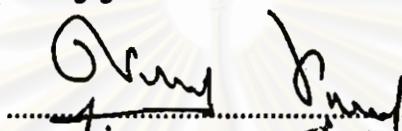
Chulalongkorn University

Academic Year 1997

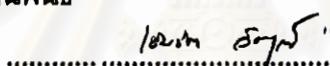
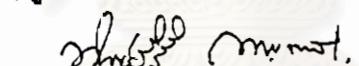
ISBN 974-638-781-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ภาควิเคราะห์รายวิชาที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา ในหลักสูตร
 คุณศึกษา ของสถาบันราชภัฏ
 โดย ร้อยเอกนภنج ไพจิตต์ สายทอง
 ภาควิชา พลศึกษา
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทิพย์สิริ กาญจนวاسي

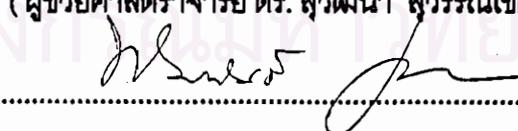
บันทึกวิทยาลัย ฯพ.ส.ก. กรณีมีการอนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
 ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

 ..... คณบดีบันทึกวิทยาลัย
 (ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชุดวงศ์)

คณะกรรมการสอบบัณฑิตวิทยานิพนธ์

 ..... ประธานกรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เอมอัชนา วัฒนบุราณ์)

 ..... อาจารย์ที่ปรึกษา
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทิพย์สิริ กาญจนวاسي)

 ..... กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร. รัชนา ชัยณรงค์)

 ..... กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศุภวัฒนา สุวรรณเบศินคง)

 ..... กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพันธ์ เดชะคุปต์)

ไฟจิตศึกษา : การวิเคราะห์รายวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาในหลักสูตรครุศึกษา
ของสถาบันราชภัฏ (AN ANALYSIS OF COURSES RELATED TO
ENVIRONMENTAL EDUCATION IN EDUCATION CURRICULUM OF RAJABHAT
INSTITUTES) อ.ทีปรีกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิพัฒน์สิริ กาญจนวนาสี; 150 หน้า.
ISBN 974-638-781-2.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รายวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาในหลักสูตรครุศึกษาของสถาบันราชภัฏ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก เอกสารแนวการสอนในรายวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาที่เปิดให้นักศึกษาในคณะครุศาสตร์เลือกเรียน ผู้วิจัยได้รับข้อมูลเป็นเอกสารแนวการสอนวิชาสิ่งแวดล้อมเพียง 16 รายวิชา จากวิชาที่ปรากฏในหลักสูตรทั้งหมด 21 รายวิชา จากสถาบันราชภัฏ 22 แห่ง จำนวนน้ำหนักเอกสารแนวการสอนที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ตามแบบวิเคราะห์หลักสูตรในด้านองค์ประกอบของหลักสูตร

ผลการวิจัยมีดังนี้

ปัจจุบันยังไม่มีสถาบันราชภัฏแห่งใดเปิดสอนหลักสูตรหรือโปรแกรมใดๆ ก็ตามเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา มีเพียงรายวิชาที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เปิดสอนเท่านั้น

1. รายวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่สอนในสถาบันราชภัฏส่วนใหญ่ มีลักษณะวิชาเป็น สิ่งแวดล้อมศึกษา จำนวน 11 รายวิชา และมีลักษณะวิชาเป็น วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม จำนวน 5 รายวิชา คณะที่รับผิดชอบสอนส่วนใหญ่ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 14 รายวิชา ส่วนวิชาที่เหลือ คณะที่รับผิดชอบสอนได้แก่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2. วัตถุประสงค์ของรายวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมพบว่าสถาบันราชภัฏทุกแห่งเน้นในด้านความรู้ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านทักษะ ด้านความตระหนัก และด้านการมีส่วนร่วม ตามลำดับ

3. เนื้อหาวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่สอนในสถาบันราชภัฏพบว่าครอบคลุมเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษา แต่ยังไม่มีการบูรณาการเนื้อหาสิ่งแวดล้อมในแต่ละสาขาวิชาเข้าด้วยกัน

4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาสิ่งแวดล้อมของสถาบันราชภัฏมีหลากหลายวิธี ทำการสอนโดยวิธีการบรรยายเป็นพื้นฐานมากที่สุด รองลงมาสอนโดยวิธีให้ศึกษาด้วยตนเอง ทำรายงาน ทั่วไปที่ไม่มีการสอนได้แก่ การสร้างสถานการณ์จำลองและเกมส์ การสัมภาษณ์ และการแสดงบทบาทสมมุติ

5. การวัดและประเมินผลในวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ระบุในเอกสารแนวการสอนนักเรียนวิธี วัดผลซึ่งส่วนใหญ่ใช้วัดผลโดยใช้แบบทดสอบเป็นหลัก รองลงมาเป็นการวัดผลโดยพิจารณาจากการทำรายงานและนำเสนอผลงานโดยมีคุณภาพกว่าเน้นในเนื้อหาใด ก็จะคัดเลือกกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

3971271027 : MAJOR HEALTH EDUCATION

KEYWORD: PAJIT SAITHONG:AN ANALYSIS OF COURSES RELATED TO THE ENVIRONMENTAL EDUCATION IN TEACHER EDUCATION CURRICULUM OF RAJABHAT INSTITUTES.

THESIS ADVISER: ASSIST. PROF. TIPSIRI KARNJANAVASEE, Ph.D 150 pp. ISBN 974-638-781-2.

The purpose of this research was to analyze courses related to the environmental education in teacher education curriculum of Rajabhat institutes. The data were collected from course syllabus on environmental education which was offered to the student teacher in the faculty of education. The researcher received 16 courses syllabus regarding environmental education out of 21 courses syllabus from 22 Rajabhat institutes. The data were then analyzed according to the curriculum component pattern.

The result were as follows.

1. At present there was no environmental education curriculum or other environmental education programs offered in Rajabhat institutes but environmental education courses.

2. Most of the course available were 11 environmental education 5 environmental sciences. The faculty of Sciences and technology responsible for 14 courses while there were responsible by Faculty of Humanities and social science.

3. The course objectives found in course syllabus emphasized among their students on Knowledge Skills Awareness and Participation respectively.

4. The course related to the environment covered the environmental education content but they were not integrated to other courses.

5. The activities in teaching and learning were mostly lecturing self-studying and paper-working respectively. The other methods of teaching such as Games and simulating Interviewing and Role-playing were not applied.

6. The course measurement and evaluation concerning environmental education were using examination paper work grading and class participation respectively. However they did not mention that the course content was related to the course objective or not.

ภาควิชา พัฒนาฯ

ลายมือชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา พัฒนาฯ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา ๒๕๔๐

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสุ่มส่องได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิพัฒน์ กาญจนวاسي อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้กำเนิดน้ำ กำปั้นกิจกรรมและชื่นชม ตลอดจนแก่ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีซึ่งตลอดมา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงและขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.รัชนี ชัยบุญชัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา ศุวรรณ์ยงค์นิคม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินพันธ์ เศษคุปต์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เมฆอัชญา วัฒนบูรณ์ กรรมการสอนวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาชี้แนะผู้วิจัยตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิก่อทำน ที่กรุณาตรวจสอบแบบวิเคราะห์หลักฐาน และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปรับปรุงแบบวิเคราะห์หลักฐาน เพื่อใช้ในการวิจัย ขอขอบคุณสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ ที่ได้กรุณาตั้งข้อมูลด้านมาให้ผู้วิจัย และ ดร.วิภาวดี ชัยชนะนนท์ หน่าวศึกษานิเทศก์กระทรวงศึกษาธิการ อาจารย์ สุนันทา ใจดีก่อนถึงสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประภา นรพัลลภ สถาบันราชภัฏพระนคร ที่กรุณาเสียสละเวลาให้สัมภาษณ์ ช่วยเหลือ และชี้แนะแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ พี่ เพื่อน น้อง ครอบครัวที่ให้ความช่วยเหลือทุกท่าน ที่ช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน งานนนท์วิจัยสำเร็จสุ่มส่องด้วยดี

ท้าวหนึ่งขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อพระทรวงมหากรุณาธิคุณ บิดา นารดา อี น้องเมว น้องไก่ และพี่ดี ที่สนับสนุนทั้งด้านทุนการศึกษาและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมาจนสำเร็จการศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ไกอิศตร์ ถายทอง

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๑
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๑
กิจกรรมปะกาศ.....	๒
สารบัญ.....	๓
สารบัญตาราง.....	๔
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.4 ข้อจำกัดในการวิจัย.....	6
1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดหวังได้รับ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 ความหมายของสิ่งแวดล้อม.....	8
2.2 ความหมายของสิ่งแวดล้อมศึกษา.....	10
2.3 ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของสิ่งแวดล้อมศึกษา.....	11
2.4 หลักการของสิ่งแวดล้อมศึกษา.....	16
2.5 มโนทัศน์ในสิ่งแวดล้อมศึกษา.....	21
2.6 ความหมายของครุศึกษา.....	30
2.7 แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตร.....	31
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

บทที่

3	วิธีการดำเนินการวิจัย.....	52
	3.1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย.....	52
	3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52
	3.3 วิธีดำเนินการในการจัดเก็บข้อมูล.....	53
	3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
	3.5 เกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
	3.6 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	60
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
	4.1 ผลการวิเคราะห์เอกสารแนวการสอนรายวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ร่วบรวมได้.....	65
	4.2 ผลการวิเคราะห์วัดถูประสังค์ของรายวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา.....	69
	4.3 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาของรายวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา.....	71
	4.4 ผลการวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอนของรายวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา.....	73
	4.5 ผลการวิเคราะห์การวัดและประเมินผลของรายวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา.....	75
5	สรุปผลการวิจัย ยกไปร่ายผล และข้อเสนอแนะ.....	76
	5.1 สรุปผลการวิจัย.....	76
	5.2 การยกไปร่ายผลและข้อเสนอแนะ.....	81
	5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	84
	รายการอ้างอิง.....	85
	ภาคผนวก.....	88
	ประวัติผู้วิจัย.....	125

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนของสถาบันราชภัฏที่เปิดสอนรายวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม จำนวน ตามตั้งแต่ละวิชาและคณะที่รับผิดชอบ.....	64
2 ค่าร้อยละของจำนวนสถาบันที่ระบุวัดถูกประสงค์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาในรายวิชา เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม.....	68
3 ค่าร้อยละของจำนวนสถาบันที่ระบุเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาในรายวิชาเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อม.....	70
4 ค่าร้อยละของจำนวนสถาบันที่ระบุกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อม.....	72
5 ค่าร้อยละของจำนวนสถาบันที่ระบุการวัดและประเมินผลในรายวิชาเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อม.....	74

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย